

teknolohii – Pedagogical sciences: theory, history, innovative technologies, 7, 63–72 [in Ukrainian].

7. Ovcharenko, H. E. (2008). *Pozanavchalna diialnist studentiv u vyshchychk navchalnykh zakladakh: sutnisni kharakterystyky, struktura ta osoblyvosti* [Extracurricular activities of students at higher educational institutions: essential characteristics, structure and peculiarities]. *Osvita Donbasu – Education of Donbas*, 5–6, 35–39 [in Ukrainian].

(переклад зроблено кандидатом філологічних наук, доцентом кафедри іноземних мов ДДПУ Слабоуз В.В.)

УДК 378.147:37.013.83-051:[07:004]

СИПЧЕНКО Ольга

канд. пед. наук, ДВНЗ Донбаський державний педагогічний університет
вул. Г. Батюка, 19, м. Слов'янськ, 84116, Україна
E-mail: ph_d@ukr.net

НАБОКА Ольга

докт. пед. наук, ДВНЗ Донбаський державний педагогічний університет
вул. Г. Батюка, 19, м. Слов'янськ, 84116, Україна
E-mail: olganaboka911@gmail.com

ЧУГАЄВА Людмила

магістрантка, ДВНЗ Донбаський державний педагогічний університет
вул. Г. Батюка, 19, м. Слов'янськ, 84116, Україна
E-mail: ludmila2742@gmail.com

УПРОВАДЖЕННЯ МЕДІАОСВІТИ У ПРОЦЕС ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ АНДРАГОГІВ

Анотація. У статті подано теоретичне обґрунтування проблеми впровадження медіаосвіти у процес професійної підготовки андрагогів у закладі вищої педагогічної освіти. Проаналізовано наукові праці провідних українських дослідників щодо аналізу понять «андрагог», «андрагогічна підготовка». Доведено актуальність і необхідність професійної підготовки андрагогів, яка обумовлена зростаючим впливом освіти на перебіг соціально-економічного, політичного, культурного розвитку провідних країн світу. Установлено, що професійна діяльність андрагога полягає в навчанні, консультуванні, наданні соціальної допомоги та виконанні організаційно-управлінських функцій у середовищі дорослих людей. Авторами схарактеризовано нормативно-правове забезпечення медіаосвіти андрагогів. Визначено та розкрито завдання медіаосвіти андрагогів, які
© Сипченко О., Набока О., Чугаєва Л., 2019

передбачають формування медіаінформаційної грамотності, медіаімунітету особистості, рефлексії і критичного мислення, спеціалізованих аспектів медіакультури тощо. Доведено доцільність упровадження в систему вищої освіти нових курсів, які б сприяли формуванню професійної компетентності андрагога засобами медіаосвітніх технологій. Підсумком статті є думка авторів про те, що проблема впровадження медіаосвіти у процес професійної підготовки андрагогів створює великі можливості для професійного становлення майбутніх фахівців і сприяє розвитку критичного мислення для безпечного життя в інформаційно насиченому суспільстві.

Ключові слова: андрагог, професійна підготовка, професійна діяльність, заклад вищої педагогічної освіти, інформаційний простір, інформаційне суспільство, медіаосвіта, медіакультура, медіаінформаційна грамотність, медіаосвітні технології.

Постановка проблеми та її актуальність. Формування нової генерації висококваліфікованих педагогічних кадрів з інноваційним типом мислення, розвиненою світоглядною культурою, здатних усвідомлювати місце та роль освітніх процесів у світовому культурному просторі є стратегічним орієнтиром розвитку українського суспільства [1]. У зв'язку зі змінами смислових компонентів сучасного суспільства, трансформаціями освітньої парадигми постає нагальна необхідність інформатизації і медіатизації освітньої галузі, висуваються нові вимоги до підготовки конкурентоспроможних фахівців із різних галузей, серед яких – здатність знаходити потрібну інформацію для використання у своїй професійній діяльності, навички користування сучасними технологіями; уміння застосовувати нетрадиційні методи, форми й засоби для вирішення питань успішного формування професійних компетентностей, отримання знань, набуття вмінь і навичок тощо.

Сучасні напрями євроінтеграції, демократизації та модернізації вищої освіти визначають необхідність спеціальної підготовки викладача вищої школи. За таких умов, згідно Законів України «Про освіту» [2], «Про вищу освіту» [3] з'явилися нові перспективи для розвитку в Україні галузі освіти дорослих, що зумовило можливість здійснення закладами вищої освіти (далі – ЗВО) підготовки здобувачів другого магістерського рівня вищої освіти за професійною кваліфікацією «Викладач вищого навчального закладу. Андрагог».

Необхідність професійної підготовки андрагогів задекларована в документах міжнародних організацій (ЮНЕСКО, Організації міжнародного співробітництва і розвитку та ін.) [4; 5], а також візуалізована в Концепції розвитку освіти дорослих [6], Концепції розвитку освіти України на період 2015–2025 рр. [7], Концепції розвитку

педагогічної освіти [8] та ін. У сучасному суспільстві сфера професійної діяльності андрагогів значно розширюється, виходить за межі формальної освіти. Андрагог працює скрізь, де навчаються дорослі: на курсах і в спеціальних центрах, громадських організаціях і віртуальному просторі, у гуртках, клубах за інтересами, університетах «третього віку» тощо. За цих умов актуалізується потреба професійної підготовки, що зумовлює необхідність не лише набуття відповідних компетентностей майбутніми фахівцями, але й формування вміння швидко орієнтуватися в інформаційному просторі, володіння сучасними методами та технологіями отримання й обробки інформації (зумовленими специфічною організацією інформаційних процесів в освітньому середовищі), креативне мислення та творче використання інформації в професійній діяльності тощо.

Аналіз наукових праць, присвячених розв'язанню проблеми.

Проблема професійної підготовки андрагогів є досить новою для сучасної педагогічної практики, але сьогодні вже відомі дослідження в цьому напрямку: О. Аніщенко, О. Дубасенюк, І. Зель, С. Избаш, О. Кукуєва, Л. Лукьянкової, О. Пехоти, Т. Сорочан, Є. Худякова та ін. У контексті дослідження важливими є праці вітчизняних і зарубіжних учених з проблем андрагогічної спрямованості професії педагога (Г. Богард, С. Брукфілд, В. Буренко, І. Зель, В. Макграф, О. Михальчук, М. Ноулз, М. Смірнова, В. Шарко та ін.).

Підґрунтям для вивчення проблеми впровадження медіаосвіти в освітній процес сучасного ЗВО є результати сучасних досліджень вітчизняних і зарубіжних учених. Огляд літератури з порушеного питання засвідчив, що у вивчення проблематики медіаосвіти зробили значний внесок такі українські науковці, як В. Іванов, Г. Онкович, А. Литвин, Б. Потятниик, Г. Почепцов, В. Різун, В. Робак, А. Сулім та ін. Теоретичні та прикладні аспекти медіаосвіти стали предметом наукового зацікавлення багатьох зарубіжних дослідників, зокрема таких як К. Безелгет, Дж. Браун, К. Ворсноп, Дж. Гербнер, Ж. Гоне, І. Жилавська, Р.К'юбі, М. Маклюен, Л. Мастерман, Дж. Пандженте, Дж. Поттер, Ф. Рогоу, К. Тайнер, Ю. Усов, С. фон Файлітзен, І. Фатєєва, О. Федоров, Е. Харт, А. Шариков, С. Шейбе та ін. Аналіз наукової літератури засвідчує посилення уваги науковців до проблем як професійної підготовки андрагогів так і медіаосвіти в контексті сучасних цивілізаційних трансформацій. Разом із тим досі немає жодної узагальнюючої праці, яка б розкривала особливості впровадження медіаосвіти у процес професійної підготовки андрагогів у закладі вищої педагогічної освіти.

Формування цілей статті (постановка завдання). Мета статті передбачає теоретичне обґрунтування проблеми впровадження медіаосвіти

у процес професійної підготовки андрагогів у закладі вищої педагогічної освіти.

Виклад основного матеріалу дослідження. Вихідним документом щодо проведення комплексної реформи в системі педагогічної освіти України є Концепція розвитку педагогічної освіти, основною метою якої є вдосконалення підготовки педагогічних працівників нової генерації, створення умов для залучення до педагогічної діяльності фахівців інших професій та забезпечення умов для становлення і розвитку сучасних альтернативних моделей безперервного професійного та особистісного розвитку педагогів [8].

Проблеми професіоналізму вчителя, його педагогічної майстерності стають дедалі більш значущими в теорії і практиці професійного розвитку. Ми суголосні з поглядами Н. Гомелі, яка вважає, що діяльність педагогів–андрагогів, які задіяні в підвищенні кваліфікації педагогічних працівників, покликана створити відповідні педагогічні умови для професійного зростання педагогів–практиків, сприятиме всебічному усвідомленню ними необхідності підтримувати фаховий професійний розвиток упродовж педагогічної діяльності, утвердити в розумінні важливості оволодіння новими знаннями, інноваційними підходами й технологіями [9, с. 207].

Важливим для нашого дослідження є визначення сутності поняття «андрагог» та розкриття змісту його професійної діяльності. Відомі вчені Л. Лук'янова та О. Аніщенко вважають, що андрагог – організатор навчання дорослих, консультант, співавтор індивідуальної програми навчання, який поєднує у своїй професійній діяльності й інші функції (надає допомогу в поновленні мотивації до навчальної й професійної діяльності), володіє змістом як андрагогічної, так і професійної діяльності тих, хто навчається, методологією андрагогічного супроводу самоосвіти дорослих (цільове підвищення кваліфікації, випереджальне навчання основам науково-дослідної роботи, допомога у створенні проектів професійного й особистісного розвитку тощо). Андрагог працює з дорослими в різних напрямках формальної, неформальної, інформальної освіти, «веде» їх не тільки до розв'язання конкретних завдань, але й до критичного осмислення реальності, свідомого розширення партнерських зв'язків у цивілізованому суспільстві, діалогу цінностей і культур світового освітнього простору, до толерантності і «конституційного» патріотизму [10, с. 7].

На думку С. Ізбаш, андрагог – провідник навчання дорослих, оскільки він виступає лідером, організатором, керівником навчання дорослих, виконує певні специфічні функції та ролі в суспільстві, що спонукає дорослих мотивовано засвоювати новий досвід пізнання дійсності [11, с. 73]. Наукові розвідки О. Самойленко доводять, що

андрагог – фахівець високої кваліфікації, який володіє комплексом спеціалізованих андрагогічних знань, умінь і навичок, що забезпечують освітню діяльність з дорослими з урахуванням специфіки їхніх освітніх потреб і вікових особливостей [12, с. 80]. Інші вчені вважають, що андрагог – організатор освіти, у сферу діяльності якого входить проектування нових освітніх структур і видів діяльності педагогів, підвищення їхньої кваліфікації, підтримка і розвиток інноваційних процесів в освіті [13, с. 12].

Професійна діяльність андрагога полягає в навчанні, консультуванні, наданні соціальної допомоги та виконанні організаційно-управлінських функцій у середовищі дорослих людей, зокрема він:

- організовує та реалізує процес навчання дорослих людей на будь-яких рівнях і в будь-яких сферах неперервної освіти (викладач-андрагог);

- надає допомогу в освітньому процесі, оцінює якість знань, здійснює атестацію андрагогічних кадрів і закладів освіти для дорослих (інспектор, методист, експерт, тьютор);

- здійснює науково-дослідну роботу з проблем освіти дорослих (науковець);

- проводить консультаційну, соціально-реабілітаційну роботу з дорослими з питань виробничої, навчальної, соціальної діяльності, особистого життя (консультант, соціальний працівник, працівник інформаційно-орієнтаційної служби у сфері освітніх послуг);

- здійснює організаційно-управлінську діяльність у закладах освіти, на підприємствах, в організаціях та установах виробничої та соціальної сфер (працівник управлінського апарату) [10, с. 8].

Можна стверджувати, що викладач-андрагог – суб'єкт процесу навчання дорослих, у якому надзвичайно велику роль відіграє рівень його професійної підготовки, що характеризується децентралізацією, гнучкістю, забезпеченням принципу рівності можливостей, різноманітністю форм фінансування, повагою до особистості кожного, заснованою на індивідуальних досягненнях [8, с. 47]. Сучасні науковці розглядають професійну підготовку фахівця-андрагога як цілеспрямований системний процес навчання, результатом якого є формування професійної компетентності педагога для дорослих, необхідної для ефективного навчання дорослих у різноманітному освітньому середовищі [8, с. 34]. Важливою умовою зазначеної підготовки є засвоєння майбутніми фахівцями технологій, форм і методів, що відповідають принципам освіти дорослих.

Вищевикладене сприяло активному розвитку сфери освіти дорослих як системи, соціального інституту, що забезпечують адаптацію суспільства до умов життя через освіту. Ураховуючи зростання потреби в освіті

дорослих, а також формування андрагогіки як наукового напрямку в системі педагогічного знання в національному «Класифікаторі професій» було затверджено професію андрагог (Наказ Мінекономрозвитку від 15.02.2019 № 295 «Про затвердження змін № 8 до національного класифікатора ДК 003:2010) [14, с. 34]. Це спричинило необхідність організації спеціальної підготовки фахівців (андрагогів) для роботи з дорослими.

Нині в Україні підготовка педагогічних працівників здійснюється за спеціальностями галузі знань 01 «Освіта/Педагогіка» та іншими спеціальностями за відповідними освітніми програмами закладами післядипломної та вищої освіти. Так, у формальній освіті в Україні цілеспрямована професійна підготовка андрагогів здійснюється в Національному педагогічному університеті імені М.П. Драгоманова та ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет». Дані заклади пропонують навчання за освітньо-професійною програмою спеціальності 011 «Освітні, педагогічні науки», яка передбачає підготовку здобувачів другого магістерського рівня вищої освіти за професійною кваліфікацією «Викладач вищого навчального закладу. Андрагог».

Зазначимо, що в ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет» робочою групою кафедри педагогіки вищої школи відповідно до пункту третього (розділ III, статті 10) Закону України «Про вищу освіту» [3] та кваліфікаційної характеристики професії «Андрагог» [15, с. 161–162] у змісті освітньо-професійної програми підготовки фахівців закладено формування загальних і спеціальних (фахових, предметних) компетентностей та результатів навчання [16]; ураховано прописані українською Національною рамкою кваліфікацій формування у здобувачів інтегральної компетентності як здатності розв'язувати складні задачі й проблеми в галузі професійної діяльності або у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень та застосування теоретичних і практичних знань, здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог.

Разом з тим, у контексті вимог до фахівця, завдань та обов'язків професії «Андрагог» зазначено необхідність використання андрагогом інформаційно-комунікаційних технологій для створення, зберігання й обробки інформації [15, с. 161–162]. Висловлені позиції доповнені С.Ізбаш, яка вважає, що кваліфікаційна характеристика професії «Андрагог» потребує доповнення уміннями добирати, використовувати, критично оцінювати, створювати та передавати медіатексти різних форм і жанрів та уміти аналізувати складні процеси функціонування медіа в суспільстві, що і становить основу медіаграмотності та медіакомпетентності фахівця для освіти дорослих [17, с. 299].

Зазначимо, що важливим кроком у модернізації підготовки майбутніх фахівців стало розроблення і прийняття у 2016 році нової редакції «Концепції впровадження медіаосвіти в Україні» (далі – Концепція) [18], спрямованої на підготовку і проведення широкомасштабного поетапного експериментального і подальшого інтенсивного масового впровадження медіаосвіти в педагогічну практику на всіх рівнях. Пріоритетним напрямом Концепції проголошується забезпечення медіаосвіти у вищій школі, насамперед при підготовці фахівців педагогічного профілю.

У Концепції вказано, що «медіакультура – це культура сприймання і виробництва сукупності інформаційно-комунікаційних засобів, що функціонують у суспільстві, знакових систем, технологій комунікації, пошуку, збирання, виробництва і передавання інформації. На особистісному рівні медіакультура означає здатність людини ефективно взаємодіяти з мас-медіа, адекватно поводитися в інформаційному середовищі» [18, с.7].

Відповідно до Концепції головними завданнями медіаосвіти є сприяння формуванню:

- медіаінформаційної грамотності як комплексу умінь, знань, розуміння і відносин, які дають споживачам можливість: ефективно і безпечно користуватися медіа, усвідомлено обирати, розуміти характер контенту і послуг;

- медіаімунітету особистості, який робить її здатною протистояти агресивному медіасередовищу, забезпечує психологічне благополуччя при споживанні медіапродукції, що передбачає медіаобізнаність, уміння обирати потрібну інформацію, захищатися від потенційно шкідливої інформації з урахуванням прямих і прихованих впливів;

- рефлексії і критичного мислення як психологічних механізмів, які забезпечують свідоме споживання медіапродукції і саморегуляцію взаємодії з медіа на основі ефективного орієнтування в медіапросторі та осмислення власних медіапотреб; і здатності до медіа творчості;

- спеціалізованих аспектів медіакультури: візуальної медіакультури (сприймання кіно, телебачення), аудіальної і музичної медіакультури, розвинених естетичних смаків щодо форм мистецтва, опосередкованих мас-медіа, сучасних напрямів медіа-арту тощо [18].

Важливим кроком державного рівня є лист МОН України від 29.03.2013 р. № 1/9–226 «Про запровадження вивчення курсу «Основи медіаграмотності в навчальних закладах», у якому рекомендовано запровадити, починаючи з 2013/2014 навчального року, вивчення курсу «Основи медіаграмотності» у вищих педагогічних навчальних закладах за рахунок годин вибіркової частини освітньо-професійної програми. МОН

України розроблено і затверджено програми курсу, а також низка відповідних посібників, що значно полегшує впровадження медіаосвіти в навчальний процес [19]. Вивчення курсу «Основи медіаграмотності» передбачає підвищення рівня медіакультури, набуття сукупності вмінь (мотиваційних, інформаційних, методичних, практико-операційних/діяльнісних, креативних) як компонентів медіакомпетентності викладача-андрагога, орієнтація в сучасному медіапросторі тощо.

Таким чином медіакомпетентність фахівця-андрагога сприятиме забезпеченню освіти дорослих медіа ресурсами та інформаційними ресурсами як масивів документів у інформаційних системах (банках даних, фондах, архівах тощо), результатом чого має бути медійна та інформаційна грамотність, що дозволить громадянам взаємодіяти з медіа та іншими інформаційними службами і розвивати критичне мислення протягом усього життя для спілкування та реалізації активної громадянської позиції.

У світлі визначеного, актуальність упровадження медіаосвіти в систему вищої освіти за допомогою інтегрування медіаосвітніх технологій у професійну підготовку майбутніх фахівців обумовлена тим, що в освітньому процесі виникає принципово нова концепція професійної підготовки, яка включає медіаосвітні стратегії з метою формування медіакультури як необхідної складової професійної культури викладача-андрагога.

Висновки. Грунтовний аналіз науково-педагогічних джерел, періодичних видань показав важливість професійної підготовки андрагогів у закладі вищої педагогічної освіти. У ході дослідження встановлено, що андрагог – організатор, консультант, співавтор індивідуальної програми навчання дорослих; провідник, оскільки виступає лідером, керівником навчання дорослих, виконує певні специфічні функції та ролі в суспільстві; фахівець високої кваліфікації, який володіє комплексом спеціалізованих андрагогічних знань, умінь і навичок, що забезпечують освіту дорослих з урахуванням специфіки їхніх освітніх потреб і вікових особливостей. Установлено, що професійна діяльність андрагога полягає в навчанні, консультуванні, наданні соціальної допомоги та виконанні організаційно-управлінських функцій у середовищі дорослих людей.

Результати наукового пошуку дають підстави стверджувати, що проблема впровадження медіаосвіти у процес професійної підготовки андрагогів у закладі вищої педагогічної освіти на сьогодні є актуальною, оскільки розкриває великі можливості для професійного становлення майбутніх фахівців і передбачає розвитку критичного мислення для безпечного життя в інформаційно насиченому суспільстві. Перспективи подальших розвідок пов'язані з тлумаченням медіаосвіти не тільки як обов'язкової складової професійно орієнтованої освіти, а й як компоненти

постійної просвітницької діяльності, безперервної освіти впродовж усього «професійного життя» андрагога.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Набока О. Професійно-орієнтоване навчання як інноваційна технологія підготовки майбутніх педагогів / О. Набока, С. Чайченко // Рідна школа. – 2014. – № 3. – С. 11–14.
2. Закон України «Про освіту». [Електронний ресурс]. – URL : <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>
3. Закон України «Про вищу освіту» № 1556–VII. (2014, 1 липня). [Електронний ресурс]. – URL : <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>.
4. World Conference on Adult Education. Final report. Montreal, Canada, 21–31 August 1960 [Електронний ресурс]. – URL : http://www.unesco.org/education/uie/confintea/montre_e.pdf.
5. Belém Framework for Action. Harnessing the power and potential of adult learning and education for a viable future (Belem / Brazil, 1–4.12.2009). – UNESCO: UNESCO Institute for Lifelong Learning, 2010 [Електронний ресурс]. – URL: <http://unesdoc.unesco.org/images/0018/001877/187789m.pdf>
6. Концепція освіти дорослих в Україні / Укл. : Л. Б. Лук'янова. – Ніжин : ПП Лисенко М. М., 2011 року. – 24 с.
7. Концепція розвитку освіти України на період 2015–2025 [Електронний ресурс]. – URL : <http://osvita-yu.mk.ua/reformuvannia-osvity/1773-kontseptsii-rozvytku-osvity-ukrainy-na-period-2015-2025-rokiv>
8. Концепція розвитку педагогічної освіти. [Електронний ресурс]. – URL : <https://mon.gov.ua/ua/npa/pro-zatverdzhennya-koncepciyirozvitku-pedagogichnoyi-osviti>.
9. Гомеля Н.С. Андрагогічна компетентність викладача в умовах формальної освіти / Н.С. Гомеля // Концептуальні засади розвитку освіти дорослих : світовий досвід, українські реалії і перспективи: збірник наукових статей / [колектив авторів] ; за ред. Кременя В.Г., Ничкало Н.Г. ; укл. Аніщенко О.В., Лук'янова Л.Б. – К. : Знання України, 2018. – С. 206–212.
10. Лук'янова Л.Б. Освіта дорослих : короткий термінологічний словник / Авт.-упор. Лук'янова Л.Б., Аніщенко О.В. – К. : Ніжин : Видавець ПП Лисенко М.М., 2014. – 108 с.
11. Ізбаш С.С. Викладач-андрагог як провідник полікультурної освіти в регіоні / С.С. Ізбаш, Т.В. Андрейчук // Культурне розмаїття й міжкультурна комунікація : збірник есе / за заг. ред. В.В.

- Молодиченка. – Мелітополь : Вид-во МДПУ ім. Богдана Хмельницького, 2016. – 152 с.
- 12.Самойленко О.А. Андрагог як професіонал у галузі навчання дорослих / О.А.Самойленко // Андрагогічний вісник. Житомир: Вид. ЖДУ ім. І.Франка, 2018. Вип. 9. – С.78–86
- 13.Образование взрослых : цели и ценности / Под ред. Г.С. Сухобской, Е.А. Соколовской, Т.В. Шадриной. – СПб. : ИОВ РАО, 2002. – 188 с.
- 14.Державний класифікатор України. Класифікатор професій ДК 003 : 2010. [Електронний ресурс] – URL : <http://zakon.nau.ua/doc/?uid=1041.33456.6&nobreak=1>.
- 15.Аніщенко О.В. Професійна підготовка андрагогів: обґрунтування доцільності в контексті професіоналізації освіти дорослих в Україні / О. В. Аніщенко // Науковий вісник Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького Серія : Педагогіка. – Випуск 2 (19). – Мелітополь, 2017. – С. 155–164.
- 16.Сипченко О. Формування загальних компетентностей майбутніх викладачів засобами інноваційних технологій в освітньому середовищі ЗВО / О. Сипченко, Л. Черкашина, Н. Гарань // Професіоналізм педагога в умовах освітніх інновацій : монографія за заг.ред. Л.Г.Гаврілової. – Hameln, Germany : InterGING. – 2019. – С. 180–195.
- 17.Ізбаш С. Медіакомпетентність як складова андрагогічної підготовки майбутніх магістрів освіти / С. Ізбаш // Збірник статей Сьомої міжнародної науково-методичної конференції: Сучасний простір медіаграмотності та перспективи його розвитку. – Київ. : Центр Вільної Преси, Академія української преси, 2019. – С. 297–308.
- 18.Концепція впровадження медіаосвіти в Україні (нова редакція) / за ред. Л. А. Найдьоновой, М. М. Слюсаревського. – Київ, 2016. – 16 с.
- 19.Лист МОН України від 29.03.2013 р. № 1/9–226 «Про запровадження вивчення курсу «Основи медіаграмотності в навчальних закладах» [Електронний ресурс] – URL : <http://ru.osvita.ua/legislation/other/35473/>

Стаття надійшла до редакції 11.06.2019.

СЫПЧЕНКО Ольга

канд. пед. наук, ГВУЗ Донбасский государственный педагогический университет

ул. Генерала Батюка, 19, Славянск, Донецкая обл. 84116

E-mail: ph_d@ukr.net

ул. генерала Батюка, 19, г. Славянск, 84116, Украина

НАБОКА Ольга

докт. пед. наук, ГВУЗ Донбасский государственный педагогический университет

ул. Генерала Батюка, 19, Славянск, Донецкая обл. 84116

E-mail: olganaboka911@gmail.com

ул. генерала Батюка, 19, г. Славянск, 84116, Украина

ЧУГАЕВА Людмила

магистрантка, ГВУЗ Донбасский государственный педагогический университет

ул. Генерала Батюка, 19, Славянск, Донецкая обл. 84116

E-mail: ludmila2742@gmail.com

ВНЕДРЕНИЕ МЕДИАОБРАЗОВАНИЯ В ПРОЦЕСС ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ ПОДГОТОВКИ АНДРАГОГОВ

Резюме. В статье представлено теоретическое обоснование проблемы внедрения медиаобразования в процесс профессиональной подготовки андрагогов в учреждение высшего педагогического образования. Проанализированы научные труды ведущих украинских исследователей и подан анализ понятий «андрагог», «андрагогическая подготовка». Доказана актуальность и необходимость профессиональной подготовки андрагогов, которая обуславливается растущим влиянием образования на ход социально-экономического, политического, культурного развития ведущих стран мира. Установлено, что профессиональная деятельность андрагога заключается в обучении, консультировании, оказании социальной помощи и выполнении организационно–управленческих функций в среде взрослых людей. Охарактеризовано нормативно–правовое обеспечение медиаобразования андрагогов. Определены и раскрыты задачи медиаобразования андрагогов, которые предусматривают формирование медиаинформационной грамотности, медиаиммунитета личности, рефлексии и критического мышления, специализированных аспектов медиакультуры и т.д. Доказана целесообразность внедрения в систему высшего образования новых курсов, способствующих формированию профессиональной компетентности андрагога средствами медиаобразовательных технологий.

Ключевые слова: андрагог, профессиональная подготовка, профессиональная деятельность, учреждение высшего педагогического образования, информационное пространство, информационное общество, медиаобразование, медиакультура, медиаинформационная грамотность, медиаобразовательные технологии.

SYPCHENKO Olha

Ph.D in Pedagogy, SHEI «Donbas State Pedagogical University»

General Batyuka Street, 19, Slovjansk, Donetsk obl., 84116

E-mail: ph_d@ukr.net

NABOKA Olha

Doctor of Pedagogical Sciences, SHEI «Donbas State Pedagogical University»

General Batyuka Street, 19, Slovjansk, Donetsk obl., 84116

E-mail: olganaboka911@gmail.com

CHUGAEVA Ludmila

Graduate Student, SHEI «Donbas State Pedagogical University»

General Batyuka Street, 19, Slovjansk, Donetsk obl., 84116

E-mail: ludmila2742@gmail.com

IMPLEMENTATION OF MEDIA EDUCATION IN THE PROFESSIONAL TRAINING OF ANDRAGOGUES

Abstract. Introduction. Abstract. Introduction. Due to changes in the semantic components of modern society, transformations of the educational paradigm, there is an urgent need for informatization and mediation of the educational sector. The problem of implementation of music education in the process of professional training of andragogs has become urgent.

Analysis of publications. The problem of professional training of andragogues is quite new for modern pedagogical practice, but today there are already known researches in this direction: O. Anischenko, O. Dubaseniuk, I. Zel, S. Izbash, O. Kukueva, L. Lukyanova, O. Pehoti, T. Sorochan, E. Khudyakova and others. A review of the literature on the issue raised showed that Ukrainian scholars such as V. Ivanov, G. Onkovich, A. Litvin, B. Potyatniyk, G. Pocheptsov, V. Rizun, V. Robak, A. made significant contributions to the study of media education. Sulim et al.

Purpose. The purpose of the article is to provide a theoretical substantiation of the problem of introduction of media education in the process of professional training of andragogy in higher education.

Results. The initial document on the comprehensive reform of the pedagogical education system of Ukraine is the Concept of development of pedagogical education, the main purpose of which is to improve the training of pedagogical workers of the new generation, to create conditions for involvement in the pedagogical activity of specialists of other professions and to provide conditions for the formation and development of modern alternatives and personal development of teachers.

It is important for our research to determine the essence of the concept of "andragog" and to disclose the content of his professional activity. Famous scientists L. Lukyanova and O. Anishchenko believe that the Andragog is an

adult learning organizer, consultant, co-author of an individual training program that combines other professional functions (assists in the renewal of motivation for learning and professional activity), possesses the content of both andragogical and professional activities of students, the methodology of andragogical support of self-education of adults (targeted training, advanced training in the basics of research work, assistance in the professional and personal development projects, etc.). Andragog works with adults in different directions of formal, non-formal, informal education, "leading" them not only to solving specific problems, but also to critical understanding of reality, conscious expansion of partnerships in a civilized society, dialogue of values and cultures of the world educational space, to tolerance and "constitutional" patriotism [10, p. 7].

The professional activity of an andragogue is to teach, consult, provide social assistance and perform organizational and managerial functions in the adult environment, in particular:

- organizes and implements the process of adult education at all levels and in any field of continuing education (teacher-andragog);
- provides assistance in the educational process, assesses the quality of knowledge, performs certification of andragogical staff and educational institutions for adults (inspector, methodologist, expert, tutor);
- carries out research work on problems of adult education (scientist);
- carries out consulting, social and rehabilitation work with adults on issues of industrial, educational, social activity, personal life (consultant, social worker, employee of the information-orientation service in the field of educational services);
- carries out organizational-managerial activity in educational establishments, at enterprises, in organizations and institutions of industrial and social spheres (employee of management apparatus).

Conclusion. A thorough analysis of scientific and pedagogical sources and periodicals showed the importance of professional training of andragogues in higher education institutions. The study found that the andragog is an organizer, consultant, co-author of an individual adult learning program; a leader, as a leader, leader of adult learning, performs specific functions and roles in society; Highly qualified specialist who possesses a complex of specialized andragogical knowledge, skills and abilities that provide adult education, taking into account the specifics of their educational needs and age characteristics. It is established that the professional activity of the andragog is to teach, counsel, provide social assistance and perform organizational and managerial functions in the environment of adults.

Keywords: andragog, professional training, professional activity, institution of higher pedagogical education, information space, information

society, media education, media culture, media literacy, media education technologies.

REFERENCES

1. Naboka O., Chaychenko S. (2014) Professional-oriented learning as an innovative technology for training future teachers // *Native School*. – № 3. – P. 11–14. [in Ukrainian].
2. Law of Ukraine «On Education». [Електронний ресурс]. – URL : <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19> [in Ukrainian].
3. Law of Ukraine «On Higher Education» №. 1556 – VII. (2014, July 1). [Електронний ресурс]. – URL : <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>. [in Ukrainian].
4. World Conference on Adult Education. Final report. Montreal, Canada, 21–31 August 1960 [Електронний ресурс]. – URL : http://www.unesco.org/education/uie/confintea/montre_e.pdf. [in English].
5. Belém Framework for Action. Harnessing the power and potential of adult learning and education for a viable future (Belem / Brazil, 1–4.12.2009). – UNESCO: UNESCO Institute for Lifelong Learning, 2010 [Електронний ресурс]. – URL: <http://unesdoc.unesco.org/images/0018/001877/187789m.pdf> a
6. The Concept of Adult Education in Ukraine / Incl. : LB Lukyanova. – Nizhyn : PE Lysenko M.M., 2011. – 24 p. [in Ukrainian].
7. The concept of development of education of Ukraine for the period 2015–2025 [Електронний ресурс]. – URL : <http://osvita-yu.mk.ua/reformuvannia-osvity/1773-kontseptsii-rozvytku-osvity-ukrainy-na-period-2015-2025-rokiv> [in Ukrainian].
8. Order of the Ministry of Education and Science of Ukraine «Concept of development of pedagogical education» #776 (2018, July 16). Retrieved from <https://mon.gov.ua/ua/npa/prozatverdzhennya-koncepciyi-rozvitku-pedagogichnoyi-osviti..> [Електронний ресурс]. – URL : <https://mon.gov.ua/ua/npa/pro-zatverdzhennya-koncepciyirozvitku-pedagogichnoyi-osviti>). [in Ukrainian].
9. Gomel N.S. (2018) Andragogical competence of the teacher in the conditions of formal education // *Conceptual foundations of adult education development: world experience, Ukrainian realities and perspectives: a collection of scientific articles* / [team of authors]; in a row. Kremenia VG, Nichkalo NG ; incl. Anishchenko OV, Lukyanova LB – K.: Knowledge of Ukraine. – P. 206–212. [in Ukrainian].
10. Lukyanova L.B. (2014) Adult Education : A Short Glossary / Autofocus. – K. : Nizhyn : Publisher of PP Lysenko M.M. – 108 p. [in Ukrainian].

11. Izbash S.S., Andreychuk T.V. Teacher andragog as a conductor of multicultural education in the region // *Cultural Diversity and Intercultural Communication: An Essay Collection* / in Russian. ed. V.V. Newlyweds. – Melitopol: View of the MSTU them. Bohdan Khmelnytsky, 2016. – 152 p. [in Ukrainian].
12. Samoilenko OA Andragog as a professional in the field of adult learning / O.A. Samoilenko // *Andragogicheskiy Visnyk. Zhytomyr* : View. ZHU them. I. Franko, 2018. Vol. 9. – P. 78-86 [in Ukrainian].
13. *Adult Education: Goals and Values* / Ed. G.S. Sukhobskoy, E.A. Sokolovskaya, T.V. Shadrina. – SPB. : JOB RAO, 2002. – 188 p. [in Rus].
14. On approval of qualification characteristics of professions (positions) of pedagogical and scientific and pedagogical workers of educational institutions: Order of the Ministry of Education and Science of Ukraine No. 665 dated 01.06.2013. ДК 003 : 2010. [Електронний ресурс] – URL : <http://zakon.nau.ua/doc/?uid=1041.33456.6&nobreak=1>. [in Ukrainian].
15. Anishchenko O.V. (2017) Vocational training of andragogues: substantiation of expediency in the context of professionalization of adult education in Ukraine // *Scientific Bulletin of the Bogdan Khmelnytsky Melitopol State Pedagogical University Series: Pedagogy*. – Issue 2 (19). – Melitopol. – P. 155–164. [in Ukrainian].
16. Sypchenko O., Cherkashina L., Garan N. (2019) Formation of general competencies of future teachers by means of innovative technologies in the educational environment of ZVO // *Professionalism of the teacher in the context of educational innovations* : Edited by Dr. hab. in Pedagogics, Professor Lyudmyla Havrilova. – Hameln, Germany : InterGING. – P. 180–195. [in Ukrainian].
17. Izbash S. (2019) Media competence as a component of andragogical preparation of future masters of education // *Proceedings of the Seventh International Scientific and Methodological Conference* : Contemporary Media Literacy Space and Prospects for its Development. – Kiev. : Free Press Center, Ukrainian Press Academy. – P. 297–308. [in Ukrainian].
18. Kontseptsiiia vprovadzhennia mediaosvity v Ukraini (nova redaktsiia) [Elektronnyi resurs] (2016). URL: http://osvita.mediasapiens.ua/mediaprosvita/mediaosvita/kontseptsiya_vprovadzhennya_mediaosvity_v_ukraini_nova_redaktsiya [in Ukrainian].
19. Letter of the Ministry of Education and Science of Ukraine dated 29.03.2013 № 1 / 9–226 «On the introduction of the course» Fundamentals of Media Literacy in Schools [Електронний ресурс] – URL : <http://ru.osvita.ua/legislation/other/35473/> [in Ukrainian].

(переклад на англійську мову зробено автрами статті).